

Dr. Fatma Taş Arslan¹, Raziye Çelen²

Geliş/Received : 01.08.2017
Kabul/Accepted : 07.01.2018

Öz

Amaç: Çalışma hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipteki çalışma, Konya ilinde bulunan bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde 2013-2014 akademik yılı bahar döneminde gerçekleştirildi. Araştırma verileri 2, 3 ve 4. sınıf hemşirelik bölümü öğrencilerinden 263 kişiye ulaşılarak toplandı. Veriler; araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu ve "Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ)" kullanılarak toplandı ve sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, t testi, Kruskal Wallis ve One Way Anova analizi kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %60,0'i 21-23 yaş grubu arasındadır. Öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği puan ortalaması $57,33 \pm 8,88$ 'dir. Öğrencilerin araştırma dersi alma, meslekle ilgili dergi okuma, bilimsel toplantılara katılma ve mezun olduktan sonra araştırma yapmayı isteme durumu ile KDHYTÖ puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (sırasıyla $p < 0,05$, $p < 0,05$, $p < 0,01$, $p < 0,001$).

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin KDHYT puanının yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Hemşire, Hemşirelik öğrencisi, Kanıta dayalı hemşirelik, Tutum,

Abstract

Aim: This study has been conducted in order to determine the attitudes of nursing students towards evidence-based nursing.

Materials and Methods: The cross-sectional study has been carried out at the Faculty of Health Sciences of a university in Konya during 2013-2014 academic year spring semester. The data were collected from 263 2nd, 3rd and 4th grade nursing students using a questionnaire prepared by the researchers and the "Attitude Towards Evidence-Based Nursing Questionnaire (EBNAQ)". In data analysis, numbers, percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, Kruskal Wallis test and One Way ANOVA were used.

Findings: 60.0% of the students participating in the study were between 21-23 years old. The mean score on EBNAQ was 57.33 ± 8.88 . A significant difference was found between the EBNAQ mean score and their status of receiving research training ($p < 0.05$), reading journals on nursing ($p < 0.05$), attending scientific meetings on nursing ($p < 0.01$) and the desire for researching after graduation ($p < 0.001$).

Conclusion: The EBNAQ mean score of the students was found to be high.

Key words: Nursing, Nursing student, Evidence-based nursing, Attitude

1 Doç.; Selçuk Ü. Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Bölümü, Konya

2 Arş. Gör.; Selçuk Ü. Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Bölümü, Konya

Giriş

Bilim, teknoloji, ekonomi ve sağlık bakımı alanlarındaki büyük değişim ve gelişmeler, tüm mesleklerin eğitimlerinde olduğu gibi hemşirelik ve hemşirelik eğitimini de önemli ölçüde etkilemektedir. Yakın zamana kadar ağırlıklı olarak öğrencilerin psikomotor becerilerinin gelişimi üzerine odaklanan hemşirelik eğitimi, bilgi üretiminin yetersiz olması nedeniyle klinik uygulamalarda çoğunlukla sezgiler, kişisel deneyimler ve alışkanlıklar üzerine yoğunlaşmıştır. Günümüzde ise hemşirelik eğitimi; yetiştirme kavramından eğitime, teknik ve katı içerikten bilimsel sürece ve hemşireliğin bilimselleşmesine, ürüne yönelik düşünceden temel değerler doğrultusunda eğitilmiş bireye ve bu temel değerlerin yönlendirdiği nitelikli meslek üyesinin yetişmesine yönelmiştir (1). Bu durum hemşirelik eğitiminin yalnızca biyomedikal modellere temellenen bir dizi teknik işlevi kapsamaması, hemşirelik bakımıyla ilgili yaklaşımlarda eleştirel ve etik düşünce yoluyla yaratıcılığın temel alınması, sınırlayıcı yöntemlerin terk edilmesi, uygulamaların araştırmalara/kanıtlara dayandırılmasını zorunlu kılmıştır (1,2,3).

Ülkemizde, hemşirelik lisans ve lisansüstü programlarda kanıta dayalı hemşirelik (KDH) dersleri verilmekte ancak derslere verilen ağırlık farklılık göstermektedir; bazı üniversitelerde "kanıta dayalı hemşirelik" adı altında seçmeli dersler yürütülürken, bazı üniversitelerde ise bu konularda bilgi "hemşirelikte araştırma" dersi içeriğinde verilmektedir. Ayrıca hemşirelik kongrelerinin birçok oturumunda kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları ele alınarak farkındalık artırılmaya çalışılmaktadır (4,5).

Kanıta dayalı uygulama (KDU), sistematik araştırmalardan elde edilen en iyi kanıtların klinik uzmanlıkla birleştirildiği uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (6). Kanıta dayalı uygulama araştırma bulguları üzerine temellenmekle birlikte, kanıta dayalı uygulama ve araştırma sonucunun kullanımı aynı şey değildir. Araştırma kullanımı, araştırmacının bir kısmının klinikte kullanılmasıdır. Kanıta dayalı uygulama ise, kanıtı değerlendirmek için teori, klinik karar verme, muhakeme, bilimsel bilgi ve araştırmacının birleşiminden oluşmaktadır (7). Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama, bireysel hasta bakımına ilişkin kararlarda o anda elde

bulunan en iyi kanıtları kullanarak bakımın etkili, akılcı, dinamik olmasına ve klinik yargının en üst düzeye çıkmasına olanak sağlamaktadır. Bu yaklaşımın altındaki temel ilke, bakımın geleneksel ya da sezgisel yolla değil yüksek nitelikli, kanıtlar doğrultusunda verilmesi gereğidir (1).

Araştırma bulgularının uygulamaya aktarılması kanıta dayalı hemşirelik uygulamaları ve kaliteli hemşirelik bakımı verilmesi açısından gereklidir (8). Birçok hemşire araştırma sonuçlarının uygulamada kullanımının gerekli olduğuna inanmalarına karşın istendik düzeyde uygulamalarına yansıtamadıklarını belirtmektedirler (9,10). Özdemir ve Akdemir (2009)'in Türk hemşirelerin klinik uygulamalarda araştırmalardan yararlanma durumunu inceledikleri çalışmada hemşirelerin %68,9'u bazen, %12,8'i her zaman kanıta dayalı uygulama yaptıklarını ifade etmişlerdir (11). Çoğu yurtdışı araştırma hemşirelikte kanıta dayalı uygulamanın benimsenmesine yönelik engelleri ve kolaylaştırıcıları belirlemeye yöneliktir (12,13,14,15,16). Ülkemizde ise kanıta dayalı hemşireliğin kavramsal incelemesini yapan, hemşirelik alanında kullanımı ile ilgili örnekler veren ve uygulanması ile ilgili engellere vurgu yapan makaleler yayınlanmıştır (17,18,19,20).

Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN) hemşirelerin hemşirelik araştırmalarına aktif olarak katılmasını sağlamak ve kanıta dayalı uygulamaya dikkat çekmek için 2012 temasını "Boşluğu Doldurmak: Kanıttan Eyleme" olarak belirlemiştir (21). Hemşirelerin kanıta dayalı uygulama yapma sorumluluğu yönetmelikte tanımlanmış olması (22), eğitim programları ve bilimsel toplantılarda konuya yer verilmesine karşın (4), hemşirelikte klinik karar verme sürecinde kanıt kullanımının yetersiz olduğu düşünülmektedir. KDH uygulamalarının yaşama geçirilebilmesi için öncelikle hemşirelerin araştırmaları eleştirel olarak değerlendirme becerilerinin geliştirilmesine ve uygulamalarını bilimsel bilgiye dayandırma kültürünün oluşturulmasına gereksinim vardır (18).

Bu nedenle çalışma, hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi:

Tanımlayıcı ve kesitsel tipte araştırmadır.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Çalışma evrenini bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde 2013-2014 akademik yılı bahar döneminde 2. 3. ve 4. sınıf derslerine devam eden toplam 403 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş evrenin tamamına ulaşmak hedeflenmiştir. Çalışma sırasında devamsızlık yapan, çalışmaya katılmayı kabul etmeyen ve eksik veri formu dolduran 140 öğrenci çalışmaya alınamamıştır. Bu nedenle çalışmaya toplam 263 (%65,3) hemşirelik öğrencisi alınabilmiştir. 1. sınıf hemşirelik öğrencileri okula ve mesleğe uyum sürecinin başlangıcında olmaları ve klinik uygulamaya çıkmamalarından dolayı çalışma dışında bırakılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak için araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin sosyodemografik ve araştırma etkinlikleri ile ilgili özelliklerine ait toplam 10 soru (öğrencilerin yaş, cinsiyet, gelir düzeyini algılama durumu, devam edilen sınıf, araştırma dersi alma durumu, meslek ile ilgili dergi okuma, bilimsel toplantılara katılma, meslekle ilgili araştırma yapma, mezuniyet sonrası araştırma yapmaya istekli olma ve meslekle ilgili araştırma sonuçlarının klinik ortama aktarıldığını düşünme durumu) yer almaktadır.

Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum Ölçeği (KDHYTÖ): Ruzafa-Martinez ve arkadaşları tarafından 2011 yılında geliştirilen bir ölçektir (23). Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Ayhan (2013) tarafından yüksek lisans tez çalışması olarak gerçekleştirilmiş (24), sonrasında Ayhan ve ark (2015) tarafından çalışma makalesi yayınlanmıştır (4). Ölçek beşli likert tipinde, toplam 15 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Maddelerin sekizi olumlu (1, 2, 5, 7, 9, 11, 13 ve 14. maddeler) yedisi olumsuz (3, 4, 6, 8, 10, 12 ve 15. maddeler) ifade içermekte, olumsuz maddeler ters çevrilerek kodlanmaktadır. Ölçekten en az 15, en fazla 75

puan alınmaktadır. Yüksek puan alınması kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçeğin toplam Cronbach güvenirlik katsayısı, 90'dır. Bu çalışmada ölçeğin toplam Cronbach güvenirlik katsayısı, 86 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Veriler 1 Mart ile 30 Nisan 2014 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmanın ön uygulaması aynı fakültede öğrenim gören 10 hemşirelik bölümü öğrencisinde yapılmış ve bu veriler araştırma kapsamına alınmamıştır. Ön uygulama ile veri toplama araçlarında yer alan soruların anlaşır olduğu ve elde edilen verilerin araştırmada istenen verileri toplamak için yeterli olduğu görülmüştür. Veriler, araştırmacı gözetiminde sınıf ortamında ders arasında elden dağıtılmıştır. Anketin yanıtlanma süresi ortalama 20 dk sürmüştür ve sonrasında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizi bilgisayar ortamında yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, student t testi, One Way Anova ve Krukall Wallis kullanılmıştır. Anlamlılık $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Çalışmanın bağımsız değişkenlerini sınıf, yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, algılanan sosyoekonomik durum, mesleki bir dergiyi okuma durumu, hemşirelik ile ilgili bilimsel toplantılara katılma durumu ve araştırma yapma durumu oluşturmuş, bağımlı değişkenini ise öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları oluşturmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü

Sağlık Bilimleri Fakültesinden etik (No:2014/25) ve kurum izni alınmıştır. Ölçeğin kullanılması için yazarlardan yazılı izin ve verilerinin toplanmasında araştırmaya katılmayı isteyen öğrencilerden sözel izin alınmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması $21,14 \pm 1,35$ yıl (min:19 max:28) olup, %60,0'ı 21-23 yaş grubu arasındadır. Öğrencilerin %78,3'ü kız, %77,2'si gelir

durumunu orta olarak algılamakta ve %43,7'si ikinci sınıfa devam etmektedir. Çalışmada öğrencilerin %42,2'si araştırma dersi almadığını, %57,4'ü hemşirelik mesleğiyle ilgili bir dergi okumadığını, %53,6'sı bilimsel toplantılara katılmadığını, %45,2'si bilimsel araştırmaya katılmadığını, %39,2'si mezun olduktan sonra meslekle ilgili bilimsel araştırma yapmayı istemediğini, %77,2'si bilimsel araştırma sonuçlarının klinik ortamda kullanılmadığını düşündüklerini belirtmiştir (Tablo 1).

Çalışmada öğrencilerin KDHYT ölçeği puan ortalamasının $57,33 \pm 8,88$ olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin KDHYT ölçek puan ortalamaları ile cinsiyet ve sınıf düzeyleri arasındaki farkın anlamlı

olduğu bulunmuştur (sırasıyla $t=3,382$ $p=0,001$; $F=4,847$ $p=0,016$). Kız öğrencilerin ve üçüncü sınıfa devam eden öğrencilerin ikinci sınıfa devam edenlere göre KDHYT ölçeği puan ortalamalarının yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin KDHYT ölçeği puan ortalamaları ile yaş ve algıladığı gelir durumu arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin KDHYT ölçek puan ortalamaları ile araştırma dersi alma, hemşirelik mesleği ile ilgili dergi okuma, bilimsel toplantılara katılma ve mezun olduktan sonra meslekle ilgili bilimsel araştırma yapmayı isteme durumu arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (sırasıyla $t=2,219$ $p=0,027$, $t=2,148$ $p=0,033$, $t=2,598$ $p=0,010$, $t=6,790$

Tablo 1. Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik ve araştırma etkinlikleri ile ilgili özelliklerine göre dağılımı (n=263)

Özellikler	n	%
Yaş		
20 yaş ve altı	93	35,4
21-23 yaş	158	60,0
24 ve üzeri	12	4,6
Yaş ortalaması $21,14 \pm 1,35$		
Cinsiyet		
Kız	206	78,3
Erkek	57	21,7
Algıladığı Gelir Durumu		
İyi	47	17,9
Orta	203	77,2
Kötü	13	4,9
Sınıf		
2. Sınıf	115	43,7
3. Sınıf	79	30,1
4. Sınıf	69	26,2
Araştırma dersi alma durumu		
Evet	152	57,8
Hayır	111	42,2
Hemşirelik mesleği ile ilgili bir dergi okuma durumu		
Evet	112	42,6
Hayır	151	57,4
Hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum vb.) katılma durumu		
Evet	122	46,4
Hayır	141	53,6
Bilimsel araştırmaya katılma durumu		
Evet	144	54,8
Hayır	119	45,2
Mezun olduktan sonra meslekle ilgili bilimsel araştırma yapmayı isteme durumu		
Evet	160	60,8
Hayır	103	39,2
Bilimsel araştırma sonuçlarının klinik ortamda kullanıldığını düşünme durumu		
Evet	60	22,8
Hayır	203	77,2

$p=0,000$). Öğrencilerin KDHYT ölçeği puan ortalamaları ile bilimsel araştırmaya katılma ve bilimsel araştırma sonuçlarını klinik ortama aktarıldığını düşünme durumu arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 2).

Tartışma

Çalışmada 263 hemşirelik öğrencisinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları incelenmiştir. Öğrenci hemşirelerin bilimsel bilgiyi takip etme ve

üretmeye ilişkin davranışlarının (mesleği ile ilgili dergi okuma, bilimsel toplantılara, bilimsel araştırmaya katılma durumu vb.) düşük olduğu bulunmuştur. Benzer olarak dünyada ve ülkemizde yapılan çalışmalarda araştırmaya katılan hemşirelerin bilimsel araştırma, etkinliklere katılma ve bilimsel mesleki bir dergi takip etme oranlarının oldukça düşük olduğu görülmektedir (25,26,27,28,29,30). Öğrenci hemşirelerin bu alanlara özgü gelişimlerinin desteklenme ihtiyacı olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Hemşirelik öğrencilerinin KDHYT ölçek puan ortalamaları ile sosyodemografik ve araştırma etkinlikleri ile ilgili özelliklerinin karşılaştırılması (n=263)

Özellikler	n	KDHYT Ölçek Puanı ($\bar{X} \pm Ss$)	İstatistiksel Analiz
Kanıta Dayalı Hemşireliğe Yönelik Tutum (KDHYT) Ölçeği	263	57,33±8,88	-
Yaş			
20 yaş ve altı	93	57,32±8,65	KW= 0,641 $p=0,726$
21-23 yaş	158	57,55±8,97	
24 ve üzeri	12	54,50±9,86	
Cinsiyet			
Kız	206	58,29±8,83	t=3,382 $p=0,001$
Erkek	57	53,88±8,26	
Algıladığı Gelir Durumu			
İyi	47	57,40±8,70	KW=0,250 $p=0,882$
Orta	203	57,37±8,76	
Kötü	13	56,46±11,83	
Sınıf			
2. sınıf	115	55,88±7,86	F=4,847 $p=0,016$
3. sınıf	79	59,59±8,54	
4. sınıf	69	57,16±10,36	
Araştırma dersi alma durumu			
Evet	152	58,36±9,39	t=2,219 $p=0,027$
Hayır	111	55,92±7,97	
Hemşirelik mesleği ile ilgili bir dergi okuma durumu			
Evet	112	58,69±8,40	t=2,148 $p=0,033$
Hayır	151	56,32±9,13	
Hemşirelikle ilgili bilimsel toplantılara (kongre, sempozyum vb.) katılma durumu			
Evet	122	58,84±9,22	t=2,598 $p=0,010$
Hayır	141	56,02±8,39	
Bilimsel araştırmaya katılma durumu			
Evet	144	58,29±8,75	t=1,940 $p=0,054$
Hayır	119	56,17±8,94	
Mezun olduktan sonra meslekle ilgili bilimsel araştırma yapmayı isteme durumu			
Evet	160	60,09±8,35	t=6,790 $p=0,000$
Hayır	103	53,05±7,98	
Bilimsel araştırma sonuçlarını klinik ortama aktarıldığını düşünme durumu			
Evet	60	58,00±8,26	t=0,663 $p=0,508$
Hayır	203	57,13±9,07	

Öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeği puan ortalamasının yüksek olduğu (57,33±8,88) belirlenmiştir. Buna bağlı olarak öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının olumlu ve pozitif yönde olduğu söylenebilir. Ryan (2016)'ın araştırmasında hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı uygulama için araştırmaların kullanımına yönelik tutumlarının genel olarak olumlu yönde olduğu belirlenmiştir (16). Leach ve ark (2015)'in yaptığı araştırmada kanıta dayalı uygulama eğitim programlarının hemşirelik öğrencisinin beceri ve kanıta dayalı uygulamanın kullanımını geliştirebileceğini yanı sıra kanıta dayalı uygulamaya yönelik karşılaşılan engelleri azaltabileceğini göstermiştir (31). Kanıta dayalı hemşireliği yönelik tutumların olumlu olması lisans öğrencilerinin etkili bir araştırma tüketicisi olmasına (alanı ile ilgili yayın okuma, bilimsel toplantılara katılma, teorik ve uygulamada sorgulama ve araştırma bulgularını kullanma), hemşirelik bakım kalitesinin artmasına ve mesleğin profesyonelleşmesine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Çalışmada kız öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum puanları yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Bu sonuç kız öğrencilerin mesleği daha fazla içselleştirmeleri ve birçok araştırmada da gösterildiği üzere (32,33,34) akademik başarılarının daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmüştür. Kurt ve ark (2011) yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere, not ortalaması yüksek öğrencilerin not ortalaması düşük öğrencilere göre "Bilimsel Araştırma Yöntemleri" dersine ilişkin daha olumlu görüşe sahip olduklarını bildirmişlerdir (35).

Çalışmada öğrencilerin yaş ve algıladığı gelir durumu ile kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$). Bu sonuç çalışma örnekleminin özelliğinden kaynaklanabilir.

Üçüncü sınıfa devam eden öğrencilerin ikinci sınıfa devam edenlere göre kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum puanları yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Üçüncü sınıfa devam eden öğrencilerin tutumlarının yüksek olması bu öğrencilerin 3. sınıfta araştırma dersi almalarından kaynaklanmış olabilir. Yapılan çalışmalarda bilimsel araştırmalara yönelik tutumların üst sınıftaki

öğrencilerin alt sınıftaki öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip olduklarını bildirmişlerdir (35,36).

Çalışmada araştırma dersi alan öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum puanları yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). McCleary ve Brown (2003) tarafından yapılan bir çalışmada hemşirelik eğitimi sırasında verilen araştırma dersleri ile elde edilen araştırma bilgisinin, araştırma sonuçlarını kullanma konusundaki tutumu olumlu yönde etkilediği saptanmıştır (37). Özdemir ve Akdemir (2009) tarafından yapılan çalışmada da araştırma konusunda bilgi sahibi olduğunu belirten hemşirelerin araştırma sonuçlarını uygulamada daha fazla kullandıkları belirtilmiştir (11). Araştırma bilgi ve becerisi olan öğrenciler öğrendikleri bilgiyi klinik ortamda değerlendirebilirler. Ayrıca araştırma dersi alma öğrencinin sahada kanıtları kullanma becerisini artırdığı söylenebilir.

Çalışmada hemşirelik mesleği ile ilgili dergi okuyan, bilimsel toplantılara katılan, mezun olduktan sonra meslekle ilgili bilimsel araştırma yapmaya istekli olan öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum puanları yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Bilimsel etkinliklere katılma ve takip etme hemşirelerin kanıt kullanma becerisini geliştiren bir süreç olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin bilimsel araştırmaya katılma ve bilimsel araştırma sonuçlarının klinik ortama aktarıldığını düşünme durumu ile kanıta dayalı hemşireliğe yönelik olumlu tutum geliştirdikleri saptanmıştır. Ancak tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > 0,05$). Bu durum öğrencilerin toplumsal, kültürel ve eğitimsel altyapıları ve klinikte geleneksel hemşirelik anlayışının devam etmesinin sonuçları etkilediği düşünülmektedir. Ryan (2016) yaptığı çalışmada hemşirelik lisans öğrencilerinin kanıta dayalı uygulamalar için genellikle araştırma kullanmaya olumlu baktıkları ancak bunun için destek ve fırsat eksikliği yaşadıklarını belirtmiştir (16).

Sonuç ve Öneriler

Çalışma sonucunda öğrencilerin hemşirelik mesleği ile ilgili dergi okuma ve bilimsel toplantılara katılma durumları düşük bulunmuştur.

Hemşirelik öğrencilerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma dersi alan, hemşirelik mesleği ile ilgili dergi okuyan bilimsel toplantılara katılan ve mezuniyet sonrası bilimsel araştırma yapmayı düşünen öğrencilerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının olumlu olduğu saptanmıştır. KDH uygulamalarına yönelik bilgi ve becerilerin hemşirelik lisans eğitiminde verilmesi çok önemlidir. Kanıta dayalı uygulama dersinin hemşirelik eğitim müfredatına entegre edilmesi önerilmektedir.

Ayrıca hemşirelik öğrencilerinin projelere dahil edilmesi, bilimsel toplantılara katılımlarının desteklenmesi, hemşirenin araştırmacı rolünün vurgulanması, bilgi kaynaklarına ulaşımın kolaylaştırılması gibi yönlerin desteklenmesi profesyonel hemşireliğin gelişimine katkı sağlayacaktır. Ayrıca benzer çalışmaların daha büyük örneklem grubu ile yapılması ve bu sonuçlar doğrultusunda girişimsel çalışmaların planlanması gelecek çalışmalar için önem taşımaktadır.

İletişim: Arş. Gör. Raziye Çelen

E-posta: rturgut42@gmail.com

Kaynaklar

1. Şenyuva E. Hemşirelik eğitimi ve kanıta dayalı uygulamalar. FN. Hem. Derg 2016;24(1):59-65.
2. Taşocak G. Öğretmeden öğrenmeye: Felsefi ve kuramsal temeller, stratejiler. I. Uluslar arası & V.Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi Kitabı, Özlem Grafik Matbaacılık, İstanbul, 2001;7-12.
3. Yılmaz M. Hemşirelik bakım hizmetinin kalitesini geliştirme yolu olarak kanıta dayalı uygulama. C.Ü. Hemşire YO Derg 2005;9(1):41-8.
4. Ayhan Y, Kocaman G, Bektaş M. Kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. HEMAR-G Derg 2015;17(2-3):21-35.
5. Muslu KG, Baybek H, Yıldız TH, Kıvrak A. Öğrencilerin kanıta dayalı hemşirelik konusundaki bilgi, tutum ve davranışları ölçeği'nin Türkçe geçerlik güvenilirlik çalışması. UHD 2015;2(3):1-16.
6. Özsoy SA, Ardahan M. Hemşirelerin uygulamalarında kullandıkları bilgi kaynaklarının incelenmesi. Ege Üniv Hemşirelik YO Derg 2006;22(2):89-101.
7. Lee YK. Evidence based practice in Hong Kong: Issues and implications in its establishment. J Clin Nurs 2003;12(5):618-26.
8. Arslan S, Konuk ŞD, Küçük Ö. Pediatri kliniğinde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara ilişkin görüşleri. Yıldırım Beyazıt Üniv Sağlık Bil Fakültesi Hemşirelik E-Derg 2015;3(1):1-9.
9. Sitzia J. Barrier store search utilization: the clinical setting and nurses themselves. Intensive Crit Care Nurs 2002;18:230-43.
10. Hutchinson AM, Johnston L. Bridging the divide: A survey of nurses' opinions regarding barriers to and facilitators of research utilization in the practice. J Clin Nurs 2004;13:304-15.
11. Özdemir L, Akdemir N. Turkish nurses' utilization of research evidence in clinical practice and influencing factors. Int Nurs Rev 2009;56:319-25.
12. Brown CE, Wickline MA, Ecoff L, Glaser D. Nursing practice, knowledge, attitudes and perceived barriers to evidence-based practice at an academic medical center. J Adv Nurs 2009;65(2):371-81.
13. Stokke K, Olsen NR, Espehaug B, Nortvedt MW. Evidence based practice beliefs and implementation among nurses: a cross-sectional study. BMC Nursing 2014;13(8):1-10.
14. Ammouri AA, Raddaha AA, Dsouza P, et al. Evidence-based practice: Knowledge, attitudes, practice and perceived barriers among nurses in Oman. Sultan Qaboos Univ Med J 2014;14(4):e537-45.
15. Khammarnia M, Haj Mohammadi M, Amani Z, Rezaeian S, Setoodehzadeh F. Barriers to implementation of evidence based practice in Zahedan teaching hospitals, Iran, 2014. Nurs Res Pract 2015;2015:357140.
16. Ryan JE. Undergraduate nursing students' attitudes and use of research and evidence-based practice—an integrative literature review. J Clin Nurs 2016;25:1548-56.
17. Platin N. Kanıta dayalı hemşirelik ülkemizde uygulanamaz: neden? I. Uluslararası ve VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi, 29 Ekim-2 Kasım 2000, Antalya. Kongre Kitabı, 23-6.
18. Kocaman G. Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama. HEMAR-G Derg 2003;2:61-9.
19. Arslan Yürümezoğlu H, Kocaman G. Hemşirelikte araştırma kullanımı ve PARIHS kavramsal çerçevesi. C.Ü. Hemşire YO Derg 2008;12(3):36-42.
20. Temel AB, Ardahan M. Hemşirelik araştırmalarının kullanımı, engeller ve araştırma kullanımında değişim modelleri. HEMAR-G Derg 2011;3:63-70.

21. International Council of Nursing (ICN) 2012. Closing the gap: from evidence to action. Erişim tarihi 13/01/2017, Erişim adresi: <http://www.icn.ch/publications/2012-closing-the-gap-fromevidence-to-action/>.
22. Türkiye Sağlık Bakanlığı Hemşirelik Yönetmeliği 2010. Erişim Tarihi 11.07.2016, Erişim adresi: http://www.asm.gov.tr/UploadGenelDosyalar/Dosyalar/143/MEVZUAT/18_08_2010_12_55_51.pdf.
23. Ruzafa-Martinez M, Lopez-Iborra L, Madrigal-Torres M. Attitude towards evidence-based nursing questionnaire: Development and psychometric testing in Spanish community nurses. *J Eval Clin Pract* 2011;17:664-70.
24. Ayhan Y. Kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutum ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim, İzmir, 2013.
25. Khorshid L. Hemşirelerin hemşirelik araştırmalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ege Üniv Hemşirelik YO Derg* 1996;12:13-9.
26. Retsas A, Nolan M. Barriers to nurses' use of research: an Australian hospital study. *Int J Nurs Stud* 1999;36:335-43.
27. Yava A, Tosun N, Çiçek H, ve ark. Hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımında engeller ölçeği'nin geçerlilik ve güvenilirliği. *Gülhane Tıp Derg* 2007;49:72-80.
28. Yava A, Çiçek H, Tosun N, ve ark. Kardiyoloji ve kalp damar cerrahisi hemşirelerinin araştırma sonuçlarını kullanmalarını etkileyen faktörler. *Anatol J Clin Investing* 2008;2(4):160-6.
29. Bahar Z, Gözüm S, Beşer A, ve ark. İki farklı bölgedeki üniversite hastanelerinde çalışan hemşirelerin araştırma kullanım engelleri ve etkileyen etmenlerin incelenmesi. *DEUHFED* 2015;8(4):232-40.
30. Karadaş A, Duran S, Ergün S. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelikte araştırma, gelişmelere karşı farkındalık ve tutumları. *UHD* 2015;(5):1-18.
31. Leach JM, Hofmeyer A, Bobridge A. The impact of research education on student nurse attitude, skill and uptake of evidence-based practice: a descriptive longitudinal survey. *J Clin Nurs* 2015;25,194-203.
32. Güven B. İlköğretim öğrencilerinin öğrenme stilleri, tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *TSA Dergisi* 2008;12(1):35-54.
33. Egelioglu N, Arslan S, Bakan G. Hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet durumlarının akademik başarıları üzerine etkisi. *HEMAR-G Derg* 2011;1:14-24.
34. Ayyıldız T, Şener KD, Veren F, ve ark. Hemşirelik öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen faktörler. *ACU Sağlık Bil Derg* 2014;5(3):222-8.
35. Kurt AA, İzmirli ÖŞ, Fırat M, İzmirli S. Bilimsel araştırma yöntemleri dersine ilişkin bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniv Sosyal Bil Derg* 2011;30,19-28.
36. Polat M. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik tutumları. *PAUSBED* 2014;18:73-86.
37. McCleary L, Brown GT. Association between nurses' education about research and their research use. *Nurse Educ Today* 2003;23:556-65.